

МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

УДК 330.341.1:334.012.63:658.012.2
JEL Classification L26, O10, O30, M21
DOI 10.33111/EE.2025.55.ShlapakA_RozovykO

Andrii Shlapak
*Postgraduate student of the
Department of Business Economics
and Entrepreneurship
KNEU named after V. Hetman*

ORCID: 0009-0007-0953-0808

Olena Rozovyk
*Postgraduate student of the
Department of Business Economics
and Entrepreneurship
KNEU named after V. Hetman*

ORCID: 0009-0000-5532-9696

Шлапак Андрій Васильович
*аспірант кафедри
бізнес-економіки
та підприємництва,
Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

Розовик Олена Леонідівна
*аспірантка кафедри
бізнес-економіки
та підприємництва,
Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

АНОТАЦІЯ. Статтю присвячено концептуалізації інтенсифікації як особливої логіки розвитку суб'єктів підприємництва в умовах соціально-економічної нестабільності. Обґрунтовано, що розвиток є глибшим і змістовнішим процесом, ніж зростання, яке виступає його кількісною формою. Інтенсифікація розглядається не як прискорення, а як поглиблення трансформацій, спрямованих на мобілізацію внутрішніх ресурсів і створення нової якості організації. Визначено відмінності між інтенсивним розвитком як результатом і інтенсифікацією як процесом. Зроблено висновок, що інтенсифікація виступає методологічною категорією сучасного підприємницького розвитку та основою формування стійких конкурентних переваг.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Інтенсифікація, розвиток, зростання, суб'єкти підприємництва, корпоративне зростання, соціально-економічна нестабільність.

INTENSIFICATION AS A MEANS OF ENSURING THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURIAL ENTITIES

ANNOTATION. The article is devoted to the conceptual substantiation of intensification as a specific logic of entrepreneurial development in conditions of socio-economic instability. The study emphasizes that modern scientific discourse is characterized by the ambiguity of interpreting the categories of “development” and “growth”, which complicates the theoretical analysis of entrepreneurial dynamics. While some scholars tend to equate these concepts, the majority of academic sources define development as a broader and deeper phenomenon, encompassing qualitative transformations, whereas growth reflects only its quantitative dimension. A critical review of academic debates confirms that development involves structural and functional changes, the accumulation of knowledge, innovations, and the improvement of organizational capabilities, while growth is manifested through external indicators such as income, profits, or market share.

The research highlights that intensification should not be reduced to simple acceleration or expansion of processes. It is conceptualized as a processual logic of deepening and strengthening transformations, which mobilizes internal resources of the entrepreneurial organization without proportional involvement of external ones. In this sense, intensification is seen as a methodological category that integrates ontological, procedural, and value dimensions of development. The article distinguishes between “intensive development” as the outcome of qualitative transformation and “intensification of development” as the process that generates such results.

Special attention is paid to the phenomenon of corporate growth, which may occur either organically, based on self-organization and internal resources, or inorganically, through mergers, acquisitions, and diversification. A comparative analysis allows us to argue that growth should be understood as a form of manifestation or result of development, while development itself constitutes the essential foundation of entrepreneurial progress.

The findings suggest that intensification of development represents not only a search for higher efficiency but also a new entrepreneurial logic of action under uncertainty and constraints. This logic transforms limitations into catalysts of change, ensuring resilience, competitiveness, and the creation of multidimensional value. The article contributes to the conceptualization of intensification as a methodological category of contemporary entrepreneurial development and opens perspectives for its further instrumentalization within strategic management.

KEY WORDS. Intensification, development, growth, entrepreneurial structures, corporate growth, socio-economic instability.

Вступ. Сучасна наукова думка визначає розвиток як багатовимірний, іманентний та незворотний процес якісних змін, що охоплює внутрішню трансформацію системи, її поведінкові,

структурні, інституційні й ціннісні аспекти. Міждисциплінарний методологічний фундамент, сформований на стику філософських, економічних, організаційних та управлінських наук, забезпечує глибоке розуміння природи розвитку у складному, динамічному середовищі. Однак наявність розгалуженого корпусу досліджень розвитку в умовах нестабільності породжує парадокс, суть якого полягає в тому, що чим більше накопичується знань про адаптивні стратегії та антикризове управління, тим очевиднішою стає прогалина в розумінні механізмів внутрішньої мобілізації потенціалу. Традиційні підходи зосереджуються на реакції на зовнішні виклики, залишаючи поза увагою феномен свідомого нарощування внутрішньої потужності системи.

Соціально-економічна нестабільність, що стала структурною характеристикою сучасності, створює унікальне вікно можливостей для переосмислення розвитку. Коли зовнішнє розширення стає проблематичним, підприємницькі структури змушені шукати нові джерела конкурентних переваг у власній організаційній ДНК. Це актуалізує потребу в розумінні того, як трансформувати обмеження в каталізатори якісного стрибка. У такому контексті варто звернутися до такого явища, як інтенсифікація, що є певним способом досягнення розвитку в умовах соціально-економічної нестабільності та потребує принципово нового концептуального осмислення в сучасних умовах. Йдеться не про пришвидшення наявних процесів чи їх масштабування, а про якісно інший тип трансформації, як концентровану мобілізацію внутрішніх ресурсів, що дозволяє досягати прориву через ущільнення, поглиблення та синергетичне поєднання процесів.

У теорії економіки та управління бізнесом наукова проблематика інтенсифікації досліджувалася традиційно в аспекті виробництва, а серед вчених, наукові праці яких вважаються класикою вітчизняної економічної науки, варто відзначити О. Амошу, І. Лукінова, С. Покропівного, А. Чухно, П. Борщевського, П. Гайдуцького, С. Мочерного. В аспекті розвитку інтенсифікацію досліджували такі науковці як В. Гетьманський, В. Марченко, Н. Касьянова, О. Гурченко, Т. Яровенко, М. Тулякова, К. Павлова, Ю. Козюпа, ін.

Аналіз сучасних досліджень розвитку підприємницьких структур свідчить про домінування підходів, що акцентують на зростанні як кількісному аспекті прогресу, залишаючи поза увагою якісні трансформації та внутрішні механізми мобілізації потенціалу. Це зумовлює потребу у теоретико-методологічному переосмисленні феномена інтенсифікації як особливої логіки розвит-

ку підприємництва. Саме інтенсифікація здатна стати концептуальною основою для пояснення, яким чином підприємницькі структури в умовах обмежень і невизначеності можуть не лише зберігати стійкість, а й формувати нову якість функціонування та конкурентні переваги.

Постановка завдання. Попри наявність значного масиву досліджень, присвячених стратегіям розвитку та антикризовому управлінню, наукова література характеризується фрагментарністю у висвітленні сутності інтенсифікації розвитку підприємницьких структур. У більшості робіт інтенсифікація розглядається переважно у виробничому чи ресурсному аспектах, що обмежує її розуміння лише як інструмента підвищення ефективності. Натомість бракує комплексних досліджень, які б трактували інтенсифікацію як концептуальну категорію, що інтегрує різновекторні виміри розвитку. У зв'язку з цим постає проблема теоретичного обґрунтування інтенсифікації як засадничого способу підприємницького розвитку в умовах соціально-економічної нестабільності та обмеженості ресурсів.

Результати. Розглядаючи інтенсифікацію як концептуальний підхід до розвитку підприємницьких структур, необхідно передусім окреслити фундаментальні категорії, у межах яких вона функціонує. У сучасному науковому дискурсі терміни «розвиток» і «зростання» часто використовуються як взаємозамінні, що створює певну теоретичну невизначеність. Водночас для дослідження інтенсифікації таке ототожнення є неприйнятним, адже воно нівелює відмінність між кількісними параметрами прогресу та якісними змінами, які становлять сутність розвитку. Саме тому подальший аналіз доцільно розпочати з критичного розгляду співвідношення категорій «розвиток» і «зростання».

У науковому дискурсі простежується відсутність єдності у трактуванні понять «розвиток» та «зростання». У працях В. Karlof і L. E. Greiner ці категорії фактично ототожнюються і використовуються як синоніми в різних контекстах [1]. Натомість інша група дослідників наполягає на їх чіткому розмежуванні. Більшість академічних публікацій схиляється до того, що розвиток є ширшим за змістом феноменом, тоді як зростання слід розглядати лише як одну з форм його прояву [2]. Водночас О. Ю. Ємельянов пропонує протилежний підхід, визначаючи зростання ширшою категорією, оскільки воно може відбуватися під впливом зовнішніх факторів і без істотних внутрішніх змін у системі [3].

Критичний аналіз цих дискусій дозволяє дійти висновку, що розвиток виступає глибинним, якісно більш комплексним проце-

сом, ніж просте кількісне зростання. Для підприємницьких організацій розвиток означає трансформацію структури та функцій, накопичення знань, впровадження інновацій, удосконалення організації й нарощування потенціалу. Зростання ж відображає переважно зовнішню форму прояву цих змін, зокрема у вигляді приросту доходів, прибутків, активів чи ринкової частки. У філософській традиції ці категорії часто співвідносяться як зміст і форма, внутрішнє та зовнішнє, частина і ціле [4]. Розвиток можна тлумачити як внутрішній процес змістовної трансформації системи, тоді як зростання є кількісним виміром її зовнішніх результатів. Важливою відмінністю є те, що розвиток за своєю природою не має сутнісних обмежень, тоді як зростання, як кількісна характеристика, завжди має межі. У цьому сенсі можливі ситуації, коли зростання відбувається без розвитку (наприклад, екстенсивне розширення бізнесу без інновацій), або ж навпаки – розвиток може не супроводжуватися очевидним зростанням ключових індикаторів. Більше того, розвиток орієнтований на якісне поліпшення стану системи й підвищення добробуту суб'єкта, тоді як зростання потенційно здатне генерувати негативні побічні ефекти, зокрема виснаження ресурсів, поглиблення соціальної нерівності чи екологічні ризики. Розвиток у цьому контексті постає як категорія стійкого прогресу, а зростання – лише як його кількісна форма.

Ці підходи сприяли формуванню концепції якості зростання, яка фактично «розмиває» межі між розвитком і зростанням. Її суть полягає в тому, що справжня цінність економічного зростання визначається не стільки швидкістю приросту макропоказників, скільки здатністю забезпечувати довготривале підвищення добробуту через структурні зміни та ефективне використання ресурсів. У цьому руслі міжнародний науковий дискурс оперує поняттям «good quality growth» (якісне зростання), що охоплює не лише високі й стійкі темпи розвитку, а й соціальну орієнтованість та інклюзивність. Ідея полягає в тому, що економічне зростання має бути тривалим, сталим і «дружнім» до суспільства, забезпечувати підвищення рівня життя й зменшення бідності та нерівності, а не зводиться до механічного нарощування кількісних індикаторів. Це підводить до висновку, що саме інтенсивний розвиток є більш значущим, ніж суто кількісне зростання.

У цьому контексті особливої уваги потребує поняття «інтенсивне зростання», яке часто ототожнюється з якістю зростання. Йдеться про розвиток, заснований на інноваціях і підвищенні ефективності, на відміну від екстенсивного розширення. Водно-

час у цьому дослідженні важливо розрізнати «інтенсивний розвиток» і «інтенсифікацію розвитку». Перше поняття характеризує результативність змін, тобто якість і ефективність, тоді як інтенсифікація трактується як процесуальна логіка посилення, ускладнення та прискорення динаміки розвитку під впливом як внутрішніх трансформацій, так і змін у середовищі.

Окремий пласт наукових дискусій охоплює проблематику «корпоративного зростання», тобто розширення бізнес-організації як цілісної структури (на відміну від макроекономічного рівня). У менеджменті воно розглядається як комплексне нарощування масштабів діяльності та ускладнення організаційної структури. Виокремлюють органічне (внутрішнє) зростання, що базується на використанні власних ресурсів і підвищенні ефективності, та неорганічне, яке відбувається за рахунок злиттів, поглинання чи виходу в нові сфери. Н. В. Касьянова визначає зростання як «позитивну зміну можливостей системи задовольняти потреби завдяки самоорганізації та підвищенню ефективності використання внутрішніх ресурсів, а не шляхом залучення зовнішніх» [5].

У літературі широко аналізуються й неорганічні стратегії – придбання бізнесів, диверсифікація чи ринкові експансії. У працях І. К. Adizes, D. Sull, M. Baghai та ін. підкреслюється, що корпоративне зростання може відбуватися як за рахунок внутрішніх процесів розвитку, так і через зовнішнє розширення [6-8]. Узагальнення цих підходів дає підстави трактувати зростання як форму прояву чи результат розвитку (інтенсивного чи екстенсивного, органічного чи неорганічного), тоді як розвиток є його глибинною сутнісною основою. Це обґрунтовує актуальність подальшого уточнення поняття інтенсифікації як специфічного способу забезпечення розвитку підприємницьких структур.

Термін «інтенсифікація» має корені у латинському *intensio* – «напруження, посилення» і французькому *intensification* – «підсилення». У загальному значенні інтенсифікація означає робити більш інтенсивним, посилювати, збільшувати напруженість або продуктивність процесу чи явища. Словники подають лаконічне тлумачення інтенсифікації як процесу посилення, збільшення інтенсивності будь-чого (праці / підвищення її продуктивності за одиницю часу), навчання (підвищення ефективності навчального процесу), ін. Важливо, що інтенсифікація завжди передбачає досягнення більшого результату за рахунок внутрішніх резервів системи, без пропорційного залучення додаткових зовнішніх ресурсів. У Великій економічній енциклопедії зазначено, що інтен-

сифікація – це підвищення продуктивності певного процесу за рахунок внутрішніх джерел, без масштабного притоку зовнішніх ресурсів [9]. Таке трактування терміна відрізняє його від поняття екстенсифікації (остання, навпаки, базується на розширенні масштабу діяльності через залучення додаткових ресурсів).

Міждисциплінарність поняття інтенсифікації проявляється у тому, що воно використовується в різних галузях знань фізиці (інтенсифікація сигналу), хімічній технології (інтенсифікація реакцій), педагогіці (інтенсифікація навчання), лінгвістиці (інтенсифікація значень) тощо. У кожному випадку суть залишається спільною – посилення процесу, досягнення більшої віддачі. Примітно, що в інженерних науках сформувалося окреме поняття Process Intensification (PI), як радикального вдосконалення технологічних процесів, що поєднує значне підвищення ефективності, зменшення розмірів і енерговитрат, а також зниження негативного впливу. Це визначення чітко артикулюється у сучасному огляді F. Keil [10], де PI трактується як принципово новий підхід у дизайні процесів, спрямований на широкий спектр технологічних переваг. Отже, інтенсифікація універсально означає пошук способів «зробити більше з меншого» або «досягти більшого ефекту тими самими або меншими засобами».

У сфері економіки поняття інтенсифікації історично було пов'язане передусім із виробництвом. Інтенсифікація виробництва означає підвищення випуску продукції за рахунок впровадження більш досконалих засобів і методів, підвищення продуктивності праці, покращення організації – замість простого розширення виробничих потужностей. У промисловості інтенсифікація виробничих процесів була рушієм переходу від екстенсивного розвитку (нарощування кількості заводів, робочої сили) до інтенсивного (технічне переозброєння, автоматизація, науково-технічний прогрес) [11–13].

Сучасне економічне мислення виходить за рамки суто виробничого аспекту і визначення сутності поняття інтенсифікації застосовується і до ширших процесів, таких як управління, інноваційної діяльності, розвитку компанії, ін. В. М. Марченко і Н. М. Покровська пропонують розглядати інтенсифікацію як комплексну економічну категорію, структуруючи її на такі рівні як інтенсифікація використання ресурсів, інтенсифікація виробничого процесу, інтенсифікація діяльності та інтенсифікація розвитку [14]. Кожен наступний рівень включає попередні і підносить їх на вищий щабель узагальнення. Зокрема, *інтенсифікація діяльності* охоплює удосконалення всіх функціональних проце-

сів підприємства (виробничих, фінансових, кадрових тощо) без кардинальних змін його структури. Натомість *інтенсифікація розвитку* – це вже інтегральний процес трансформаційних змін на рівні підприємства, пов'язаний зі здійсненням таких стратегій розвитку, які приводять до якісних змін стану компанії. Отже, інтенсифікація розвитку визначається як цілеспрямоване прискорення і поглиблення розвитку підприємницьких організацій за рахунок реалізації стратегічних заходів, що змінюють її якісні параметри (технологічний рівень, компетенції, організаційну структуру, продукти та ринки). Це найбільш всеосяжний рівень інтенсифікації, де кумулятивно задіяні всі внутрішні резерви для досягнення нової якості системи

Узагальнюючи наведені міркування, варто зазначити, що інтенсифікацію не варто розглядати як прискорення процесів як таких. Йдеться про їх поглиблення, переналаштування, яке спрямоване на досягнення більш високої продуктивності, ефективності та результативності без еквівалентного нарощування ресурсів. У цьому сенсі інтенсифікація є формою організаційної розумності, яка проявляється у здатності використовувати обмеження як каталізатор для пошуку нових конфігурацій рішень.

Отже, концептуалізація інтенсифікації розвитку суб'єктів підприємництва потребує виходу за межі її інтерпретації як суто технічного процесу ресурсного ущільнення чи оптимізації. Йдеться про глибше онтологічне осмислення, тобто інтенсифікація постає як особливий спосіб підприємницької дії в умовах складності, невизначеності й обмежень, де рушієм змін є не обсяг ресурсів, а їх розумна конфігурація, здатність до навчання, стратегічної винахідливості та внутрішнього оновлення.

У цьому контексті варто говорити про виділення концептів інтенсифікації, які виконують роль змістових орієнтирів, що фіксують характерні особливості процесу, такі як його глибину, парадоксальність, когнітивну й організаційну напруженість. Вони не є безпосередньо управлінськими інструментами, проте задають епістемологічні рамки, в яких можливе подальше проектування інтенсифікації як стратегічної логіки дії.

Змістовно концепти інтенсифікації можна структурувати за трьома взаємопов'язаними площинами (табл. 1): *онтологічною*, що відображає глибинну суть змін; *процесуальною*, яка фіксує внутрішні механізми дії; *ціннісною*, яка висвітлює результати не в категоріях зиску, а в категоріях трансформаційної якості.

КОНЦЕПТИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Рівень концептуалізації	Ключові концепти	Смислове навантаження
Онтологічний	Щільність змін Продуктивність обмежень Глибина трансформації	Розвиток відбувається не завдяки швидкості чи масштабу, а через змістовну глибину змін; обмеження стають каталізатором інновацій
Процесуальний	Амбідекстрія Комбінування Експериментальність Організаційна інтелектуальність	Інтенсифікація базується на здатності поєднувати стабільність і дослідження, створювати нові конфігурації, вчитися через дію, діяти розумно у складності
Ціннісний	Трансформаційна спроможність Адаптивна складність Багатовимірне благо	Бізнес-організація не просто досягає результату, а створює нову якість дії, яка резонує із середовищем, змінами, соціальними й організаційними очікуваннями

Джерело: сформовано А. Шлапаком.

Така багаторівнева структура дозволяє не лише описати логіку інтенсифікації, а й закласти основу для її подальшої інструменталізації як простору стратегування.

Висновки. Результати проведеного дослідження дозволяють визначати інтенсифікацію розвитку суб'єктів підприємництва не просто як прагнення до швидшого досягнення результатів, а скоріше досягнення результатів іншої якості через внутрішнє перформатування способів дії, конфігурацій рішень, рівня когнітивної та організаційної складності. Інтенсифікація – це не темп, а щільність, тобто не швидкість змін, а глибина впроваджених перетворень. Вона виявляється у посиленні здатності суб'єкту підприємництва продукувати такі змістовні зміни, що призведуть не лише до економічного зиску, а й до приросту цінності, до формування багатовимірного блага. Мова йде про розвиток, у якому економічна вигода вже не віддільна від якісної переваги, від трансформаційної спроможності, від здатності організації вчитися, комбінувати, експериментувати та діяти у парадоксальному середовищі.

Отримані результати створюють передумови для подальшого опрацювання інтенсифікації не лише як теоретичної конструкції, а й як практичної логіки стратегічного управління. Це відкриває перспективу її інструменталізації у вигляді моделей, що дозволяють підприємницьким структурам перетворювати обмеження на катализатори інновацій та формувати багатовимірне благо – економічне, соціальне й організаційне.

Література

1. Greiner L. E. Evolution and Revolution as Organizations Grow. *Harvard Business Review*. 1972. Vol. 50, № 4, Jul–Aug. P. 37–46.
2. Шевчук Н.В., Смирнов Є.Є. Взаємопов’язані категорії економічного зростання підприємства. *Економіка та підприємництво*. 2022. №48. С. 4-16.
3. Ємельянов О. Ю. Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 280 с.
4. Гребешкова О.М., Верба В.А. Управління розвитком компанії: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2011. 482 с.
5. Касьянова Н.В. Управління розвитком підприємства на основі кумулятивного підходу: концепція, моделі та методи: Монографія. Донецьк: НАН України, Ін-т економіки пром-сті. СПД Куприянов В.С., 2011. 374 с.
6. Baghai M., Smit S., Viguerie P. Is Your Growth Strategy Flying Blind? *Harvard Business Review*. 2009. May.
7. Adizes I. K. Corporate Lifecycles: How and Why Corporations Grow and Die and What to Do About It. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1990.
8. Sull D., Homkes R., Sull C. Why Strategy Execution Unravels – and What to Do About It. *Harvard Business Review*, September 2005.
9. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%81%D0%B8%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 13.02.2025).
10. Keil F. Process Intensification. *Reviews in Chemical Engineering*. 2018. Vol. 34, No 2. P. 135-200.
11. Агаркова Н. А. Теоретико-прикладні аспекти інтенсифікації виробництва *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. Т.2. С. 186-190.
12. Stankiewicz A. I., Moulijn J. A. Process Intensification: Transforming Chemical Engineering. *Chemical Engineering Progress*. 2000. Vol. 96 (1), January. Pp. 22–34.
13. Bielenberg J., Bryner M. Realize the Potential of Process Intensification. *Chemical Engineering Progress*. 2018. March. Special Section on PI. URL: <https://www.aiche.org/resources/publications/cep/2018/march/realize-potential-process-intensification> (дата звернення: 14.03.2025).

14. Марченко В.М., Покровська Н.М. Економічна сутність та видові відмінності понять інтенсифікації. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2017. №3(18), Ч.2. С. 89-97.

References

1. Greiner L. E. Evolution and Revolution as Organizations Grow. *Harvard Business Review*. 1972. Vol. 50, № 4, Jul–Aug. P. 37–46.
2. Shevchuk N.V., Smyrnov Ye.Ye. Vzaiemopov'iazani katehorii ekonomichnoho zrostantia pidpriemstva. *Ekonomika ta pidpriemnytstvo*. 2022. №48. S. 4–16. [In Ukrainian].
3. Yemelianov O. Yu. Potensial ekonomichnoho rozvytku pidpriemstv: instrumentarii ta modeli otsiniuvannia. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky, 2019. 280 s. [In Ukrainian].
4. Hrebeshkova O.M., Verba V.A. Upravlinnia rozvytkom kompanii: navchalnyi posibnyk. Kyiv: KNEU, 2011. 482 s. [In Ukrainian].
5. Kasianova N.V. Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva na osnovi kumuliatyvnoho pidkhodu: kontseptsiiia, modeli ta metody: Monohrafiia. Donetsk: NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti. SPD Kupriianov V.S., 2011. 374 s. [In Ukrainian].
6. Baghai M., Smit S., Viguerie P. Is Your Growth Strategy Flying Blind? *Harvard Business Review*. 2009. May.
7. Adizes I. K. Corporate Lifecycles: How and Why Corporations Grow and Die and What to Do About It. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1990.
8. Sull D., Homkes R., Sull C. Why Strategy Execution Unravels – and What to Do About It. *Harvard Business Review*. September 2005.
9. Velyka ukrainska entsyklopediia. <https://vue.gov.ua/Інтенсифікація> (data zvernennia: 13.02.2025). [In Ukrainian].
10. Keil F. Process Intensification. *Reviews in Chemical Engineering*. 2018. Vol. 34, No 2. P. 135–200.
11. Aharkova N.A. Teoretyko-prykladni aspekty intensyfikatsii vyrobnytstva. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. 2009. № 6. T.2. S. 186–190. [In Ukrainian].
12. Stankiewicz A. I., Moulijn J. A. Process Intensification: Transforming Chemical Engineering. *Chemical Engineering Progress*. 2000. Vol. 96 (1), January. Pp. 22–34.
13. Bielenberg J., Bryner M. Realize the Potential of Process Intensification. *Chemical Engineering Progress*. 2018. March. Special Section on PI. <https://www.aiche.org/resources/publications/cep/2018/march/realize-potential-process-intensification> (data zvernennia: 14.03.2025).
14. Marchenko V.M., Pokrovska N.M. Ekonomichna sutnist ta vydovi vidminnosti poniat intensyfikatsii. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*. 2017. №3(18), Ch.2. S. 89–97. [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.09.2025.